

NÉPSZABADSÁG

1989. július 14., péntek

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI LAPJA

XLVII. évfolyam, 164. szám

TÍEZREK RÓTTÁK LE KEGYELETÜKET A RAVATAL ELŐTT

Az emberek mély részvétellel búcsúznak Kádár Jánostól

Koszorúk, csokrok és sok-sok egy szál virág

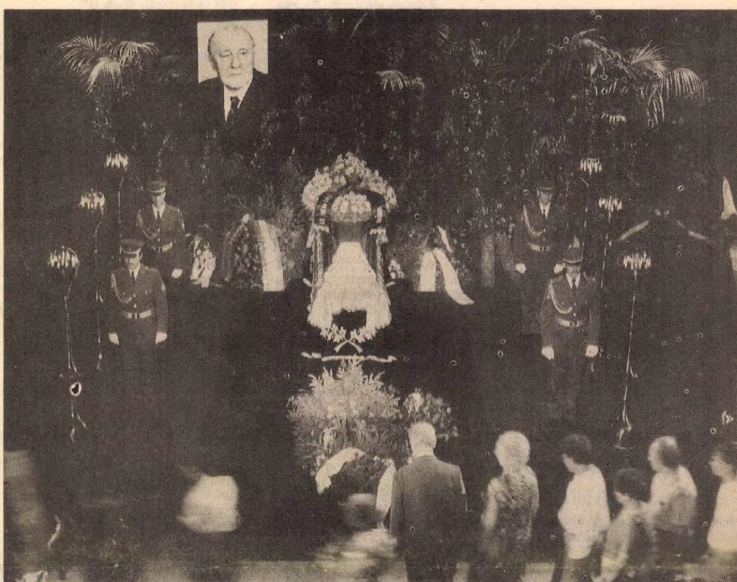
Mély részvétellel: két szó, amelyet régen elcsépett a hétköznapi halál, elköptatott megannyi sorozatban gyártott gyászjelentés, de amelynek tartalmát mindenki megértette, aki tegnap délután az MSZMP KB székházának előcsarnokában járt. Nemcsak azért, mert emberek tízezrei (ki tudja mennyien?) állták végig fegyverrel a több száz méteres Duna-parti, a Parlament tülkö végéig kigyó-zó sort, hogy elbúcsúzzanak Magyarországnak legújabb kori történelmének talán legmeghatározóbb politikusától, és nem is azért, mert az aulába érve kevés szem maradt szárazon az ezüsttel díszített óaranyszínű koporsó előtt állva. Még csak nem is azért, mert a díszes-szalagos koszorúkat, a csomagolt csokrokat és a temérdek egyetlen szál rózsát vagy vörös szegfűt a fehér kesztyűs gyászhuszárok negyedóránként vitték a fekete furgonokhoz, hogy helyet teremtsenek az újaknak.

A tekintetekben rejtett a magyarázat.

Az arcokon, a visszafogott hangú beszélgetők szemén, akik már jóval három óra előtt gyülekezni kezdtek a Kossuth téren. A két órakereső felsorakozott katonák és munkásörök arckifejezésén, amelyben most nyoma sem volt a diszszemléken megszokott uniformissal együtt járó szenttelen merevségnek, s a diszszorfalak között áthaladó tizen-huszonevesek, harmincasok, negyvenesek, a hatodik-hetedik íkszet taposók pillantásán.

Még mindig három óra előtt, elsőként a Budapesti Pártbizottság képviselői helyezték el koszorújukat, amely mögött a három titkár, *Katona Béla*, *Fabrizsky András* és *Steiner Arnold* tisztelt. Előtte, a fekete drapériával borított aula közepén, az ezüstszállal díszített, fekete bársonnyal letakart ravatalt egyetlen, vörös szegfűből összeállított koszorú díszítette, szalagján a feleség, az utolsó pillanatig hűséges társ legutolsó üzenetével: „El nem múlt szeretettel — Mária”.

A koporsó, s a mögötte elhelyezett gyászkeretes kép előtt végeláthatatlan menetben tisztelegtek a gyászolók. Volt, aki fejet hajtott, volt aki mozdulatlanul időzött néhány pillanattal Kádár János ravatala előtt. Akadt, aki tüzetesen

A ravatalnál.

megvizsgálta a koporsó bal oldalán, három vörös bársonypárnán elhelyezett három kitüntetést, a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékérmét, a Szocialista Munka Hőse érdemrendet és a Nemzetközi Lenin Békédíjat — hármat a számtalan közül, s tűnődve haladt tovább.

Tűnődni volt kénytelen a második koszorút elhelyező Kecskeméti Városi Pártbizottságának küldöttsége is, a gyermekét váró fiatalasszony, az ünneplőbe öltöztetett ötéves forma ikrek kezét fogó délután négykor maga is vasalt inget öltö fiatalember, a nemcsak fehér botja, de könnyei miatt is indokoltan kísérletet támogatásra szoruló néni, aki csak azt hajtogatta: „ötven évig voltunk együtt a pártban, szegény, szegény Kádár János”. Néhány órányi, percnyi, pillanatnyi meditációra kényszerült a cejkerből szegfűt előhúzó középkorú háziasszony, a meglepően nagy számú tizen- és huszonvalahány éves, aki egészen bizonyosan nem élt még akkor,

amikor a magyar csodától volt fényes a Kárpát-medence, nem volt még tanúja konszolidációnak, a hatvanas évek ígéretének. Egy másodpercnél álljt parancsolt a ravatal látványra a gyanúsán lilás hajú bakancsos sülvölénylány is, aki pedig már csak súlyosbodó válságok hullámain nevelkedett az 1970-es évek második felétől napjainkig, s ki tudja mennyi mindenben kellett csalódnia — mégis eljött.

A főhajítás, a meditáció, a koporsó láttán ösztönösen vett kereszt ezúttal nemcsak az elmúlásnak, a véges földi létnek, még csak nem is az elhunyt nagy formátumú politikusnak, a kiemelkedő államférfinek szólt. Az egy szál, izadó tenyérben szorongatott, táskák mélyéről előhúzott virág az embernek járt.

A folyamatosan özönlő emberáradat vége kora este még a Kossuth Lajos tér tülkö oldaláig ért. Csak a cserélődő arcok, a koporsó mellett virágzóban álló, egyóránként ünnepélyes őrségváltással cserélődő díszegyenruhás kormányörök újabb és újabb négy tagja, valamint az elszállított virágzó jelezte az idő múlását.

Az utolsó tiszteletadó távozásával bezáródtak az aula kapui, hogy ma reggel hét órakor

ismét megnyíljanak a gyászolók, a koszorúk és virágok előtt.

Kádár János temetésére csütörtökön szovjet küldöttség érkezett Moszkvából Budapestre. *Jegor Ligacsov*, az SZKP KB PB tagját, a KB titkárát és *Anatolij Dobrinyint*, a KB tagját, a Legfelsőbb Tanács elnökének tanácsadóját a szovjet főváros repülőtérén *Viktor Csebrikov*, az SZKP KB PB tagja, a KB titkára búcsúztatta. Jelen volt *Barabás János*, hazánk moszkvai nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

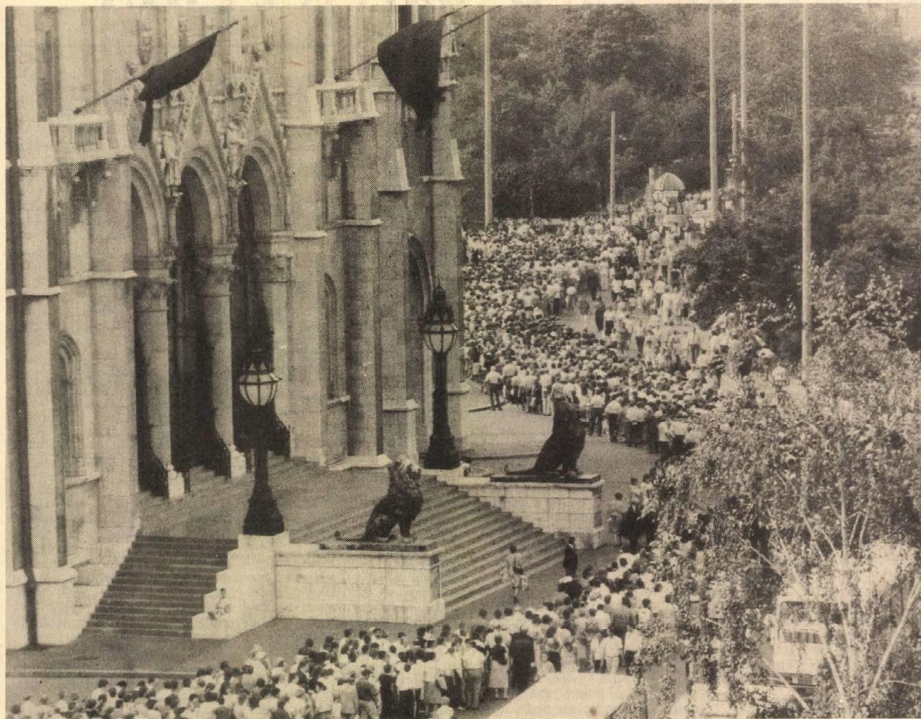
Összinté és baráti részvételt nyilváníttotta Kádár János elhunytából az MSZMP elnökének küldött levelében *Sadli Bendzsidd*, az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság elnöke. Margaret Thatcher brit miniszterelnök asszony öfelsége kormányának nevében fejezte ki összinté részvételt az MSZMP elnökének és Kádár János családjának. A szovjet kommunisták, az egész szovjet nép nagyra értékeli Kádár Jánosnak az SZKP és az MSZMP, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti baráti kapcsolatokat érdekében végzett kiemelkedő munkásságát — hangsúlyozza az

(További tudósításaink az 5. oldalon.)

Népszabadság, 1989. július 14.

Fájó búcsú Kádár Jánostól

Ezrek érkeznek vidékről is a végtisztességre

(Folytatás az 1. oldalról.)

SZKP KB és a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa. Ugyancsak őszinte részvételt fejezte ki a „kiemelkedő magyar államférfi” elhunytá alkalmából az ENSZ égisze alatt szervezett keresztény békekonferencia nevében dr. Tóth Károly püspök a konferencia elnöke.

Jászjaki község „képviselői” vörös szegfűből kötött csokorral érkeztek a fővárosba, a helyi termelőszövetkezet autóbusszal. — A faluban megtudtuk, hogy többen szeretnék feljönni Pestre, s amikor ez kiderült, spontán gyűjtés kezdődött a koszorúra. Végül is a mi koszorúnyunk sokat köszönhet Kádárnak — mondja a „küldöttség” 30 éves szószólója, mely tisztelettel a hangjában. — Nem vitatja, hogy a ma sok megismerést, nehézséget hordoz, de tiltakozik és mélyen eltéli azokat, akik mindent az „Öreg nyakába akarják varrni”.

A késő esti órákban Kimmel Emil, az MSZMP helyettes szóvivője — látva a részvétlátogatók szünetét nem akaró sokaságát — kérte annak közzétételét, hogy péntek reggel 7 órakor kinyitják a Központi Bizottság székházának kapuját a kegyeletadók előtt. A tisztelgést azonban 13 órakor

be kell fejezni, az állami szervezetek és társadalmi szervezetek, valamint a külföldi delegációk koszorúzása miatt. Közölte azt is, hogy a temetői szertartáson bárki részt vehet, azt követően pedig mindenkinél megdobja lesz a megemlékezés virágait elhelyezni Kádár János sírján.

Megyei tudósítók jelentése szerint nemcsak a megyei és a városi pártbizottságoktól, hanem a vállalatoktól és intézményektől is szervezett csoportok indultak már tegnap is, és indulnak ma is az ország minden tájáról útnak különbuszokkal — s személygépkocsikkal is —, hogy elkísérhessék végső útjára Kádár Jánost.

Győr-Sopron megye városából autóbussz-különjáratok, személygépkocsik indulnak a temetésre — tájékoztatták a helyszínen tudósítónkat, Hajba Ferencet. A helyi pártbizottságok a tagság kérésének megfelelően igyekeztek megteremteni a részvételnélváltás lehetőségeit. Saját költségükön utaznak a fővárosba a soproni pártbizottság és az apparátus tagjai. Vállalati busz viszi Budapestre a győri Rába Magyar Vagon- és Gépgyár munkásait.

Hajdú-Bihar megyéből Rác T. János arról tudósít, hogy három autóbussz már csütörtökön elment, újabb hat pedig péntek reggel indul a gyászszertartásra. Sokan mikrobusszal, vagy magánautókba szerveződve mennek Budapestre. Péntek reggel külön-

Győri Judit a Taurus kommunista fiataljainak képviselőtében jött. „Úgy érzem — mondja —, hogy nekem itt kell lennem. Én harminchárom éves vagyok, nekem az a kor, amely most e halállal lezárult, az ifjúságomat jelentette. Tudom, hogy a magyar népek mindig jót akart. Személy szerint is példakép volt számomra, hiszen egyszerűen élt, példamutatóan és szerényen. Én azt is be kell vallanom, hogy ennek hatására léptem be a pártba. Azt, hogy igazam van, akkor is beláthattam, mikor nálunk járt a gyárban.

Sápi Jánosné negyvenhárom éves takarító csoportvezető közbe: Miért jöttünk? Hogy megadjuk a végtisztességet egy embernek, annak, aki a dolgozóknak csak jót akart. Kijár neki a tisztelet ugyanúgy, mint másoknak, mint mondjuk Nagy Imrénak. Azt is megérdemli, hogy éljen mindenki szívében.

vonat is indul Debrecenből, amely Hajdúszoboszlón és Püspökladányban áll meg, hogy az onnan tisztelegni kívánókat is felvegye.

Szabolcs-Szatmár megyéből 22 autóbussz hozza a temetésre részt vevőket. Ezenkívül 300-an gépkocsikkal érkeznek a temetés színhelyére. Az

MSZMP reformkora külön korszakot is visz a ravalatra. Azok, akik meg kívánnak emlékezni Kádár Jánosról, ám nincs módjuk a fővárosba utazni, csütörtök délutántól péntek estig a megyei pártbizottság elöterében elhelyezett gyászkeretes fénykép előtt rohadják le a kegyeletüket.

Békéscsabán a nyíregyházihoz hasonlóan ugyanígy tehetnek végtisztességet az otthonmaradók. Vállalatoktól, termelőszövetkezetektől, városokból és falvakból szervezeten 1500-an keltek útra. Szolnok megye településeiről 20 autóbusszal több mint ezren jönnek el a végső búcsúztatásra — tájékoztatta lapunkat Kovács E. Péter.

Somogy megyéből is ezernél többen rojnak le kegyeletüket Kádár János ravatalánál, illetve temetésén, kapjuk a hírt Rab László kollégánktól. — Három busz már a tegnap déli órákban elindult, s ma reggel újabb buszokat és vállalati járműveket indítanak a temetés színhelyére. Zalából négy busz megy Budapestre, a Volán dolgozói, az olajiparosok külön csoportokat szerveztek. Kádár János temetésére egyébként valamennyi városi első titkár, valamint az MSZMP Zala Megyei Bizottságának titkárai, a megyei tanács elnöke, s a megyei KB-tagjai is elutaznak.

Pécsről reggel 7-kor különvonat indul. Ehhez nemcsak Baranyából, hanem Dombóvárról — Tolna me-

A jövőnek felelősen

Önző és kegyetlen az utókor. Hajlamok vagyunk az önostorozásra, tehát szokásunk, hogy magunkat minősítsük így, ilyen kedvezőtlenül. Persze, minden utókor ilyen, a történelem megszámlálhatatlanul sok példát ismer erre a magatartásra. Az utókor kitaszítani akar, az utókor kisajátítani akar. Az utókor mindig a történelmi háttérrel keresi mai szándékainak igazolását. És még azzal sem vetünk számot, hogy minden halál pillanatában — mi, mindannyian, egyenlőleg és közösségként egyszerre — utókor leszünk, akaratunktól tökéletesen függetlenül.

Jó lenne mégis tárgyilagossá lenni. Tisztelni a tényeket, s nem utólagos igazolásokat, nem elkésett számításokat keresni. Nehéz, nagyon nehéz dolog ez, kivált, ha történelmi személyiségről van szó.

Kádár János minden kétséget kizáróan történelmi személyiség volt. Itthon, Magyarországon ugyanúgy, mint a nagyvilágban. Ő mindig tiltakozott, ha „Kádár-korszakról” beszéltek, még inkább, ha szerzte a nagyvilágban az úgynevezett „magyar modellt”-t emlegették. Szerényebből is, de valljuk meg: jogos önéletrajza is. De azért volt Kádár-korszak, 1956 őszétől 1989 tavaszáig és volt magyar modell is. Apályokkal és dagályokkal, hullámvölgyekkel és csúcsokkal. Vannak, akik ma csak az apály korszakát látják az utóbbi több mint három évtizedben. Mások — a keserves tapasztalatokból mit sem tanulva — a hibásnak bizonyult utat vagy a jó út hibás

leágazásait vélik macakcul javíthatónak. Mintegy a válságba vezetőt az abból kivetetőnek.

Mit is nevezett a nagyvilág magyar modellnek? A Kádár-korszak ma is megőrzendő legfőbb értékét: megújulási készségét. A szocializmus reformjára való igaz törekvést. A XX. kongresszus szellemében fogant, emberarcú szocializmus építésének szándékát és néhány eredményét. Emlegették ezt az országot a szocialista lágeren belüli „legvidámabb barakkoknak”. Ne vitatkozzunk most a szóhasználatról, inkább a valóságtartalmára figyeljünk. Arra, hogy a politikai Nyugat ezzel a képpel élve a magyarországi jobb körülményeket akarta jellemezni. A „pangás” időszakában a reformok szándékát, aminek — tudjuk — eredmények nem is csekélyek — szintén voltak.

Önző és kegyetlen az utókor, de törekedjünk a tárgyilagosságra.

Temetünk. Búcsúnk szólna a jövőhöz, legyen a jövőnek felelős. A Kádár-korszakból a reformtörekvéseket tartjuk kötelezőnek magunkra nézve. Ez legyen az az örökség, amelyet folytatni akarunk. A kompromisszumokra ugyanis rákényszerít az élet. A szándéknak azonban a jobbítás és jobbításra kell mutatnia. A megújuló pártnak, a megújuló kommunista mozgalomnak nem felejtésre van szüksége, hanem pontos, a jövőnek felelős, annak elkötelezett emlékezetre.

Az igazi kegyelet is erre kötelezi az utókor.

gyéből is sokan csatlakoznak. Siklósról és környékéről öt, Komlórról négy, Pécsről és Szigetvárról két-két, Bolyórról egy-egy autóbusszal indítanak az üzemek és pártalapszervezetek. Tolna megyéből, Szekszárdról, Paksról, Tamásiból és Tolnából indul busz a mai temetésre — Ungár Tamás megyei tudósítónk szerint.

Veszprém megye településeiről 15 autóbusszal, mikrobusszal, személygépkocsikkal utaznak Budapestre, hogy tiszteljenek Kádár János emléke előtt. Több nagyüzem dolgozóit külön csoportokat szerveztek — jelentette Czinger János, hozzátéve, hogy elsősorban idősebb párttagok kérést: teremtsék meg a lehetőséget, hogy lakóhelyükön is lerohadják kegyeletüket. Ezért Tapolcán az MSZMP székházában, Ajkán a lakóterületi pártszervezet helyiségében helyezték el a néhai főtitkár gyászkeretes képét, úgy, hogy alatta a kegyelet virágait elhelyezhessék.

Csongrád és Bács-Kiskun megye minden városából indul különbusz, amelyek önkéntes alapon szállítják Budapestre a gyászolókat, az MSZMP városi bizottságainak szervezésében — tudtuk meg Tanács Istvántól. Néhány nagyobb intézmény — például a József

Attila Tudományegyetem és a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem, az Ikarus szegedi leányvállalata, a Kőolajkutató és Feldolgozó Vállalat és több tsz — maga is indít különautóbusszal.

Változott a tv-program

Megváltoztatta eredeti programját a Magyar Televízió: pénteken már a déli óráktól élő adásban közvetíti Kádár János búcsúztatását. Az MSZMP Központi Bizottságának székházába 13 óra 10-kor kapcsolnak, s a búcsúztatásról és a temetésről szóló közvetítést előreláthatólag a Tv-híradó első kiadásáig tart. (MTI)

Szólaljanak meg a kürtök!

Az MSZMP Budapesti Bizottsága — a fővárosi párt-szervezetek és a fővárosiak véleményét, kezdeményezéseit figyelembe véve — felhívással fordul a főváros lakosságához, hogy július 14-én 17.30 órakor, a temetés megkezdésének időpontjában fővárosszerte egyperces tiszteletadással adózzon Kádár János emlékének. Együttérzésünket kifejezve szólaljanak meg a gýrák, üzemek, mozdonyok, hajók szíznél, kürtjei.

